

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ

Posudek oponenta / vedoucího práce

Autor práce: Bc. Ema Turnerová
Název práce: Snobismus, individualismus nebo kulturní všežroutství? Kvalitativní studie typů mladých spotřebitelů kultury
Autor posudku: PhDr. Jiří Šafr, Ph.D.
Návrh klasifikace práce: *výborně*

Základní charakteristika práce.

Práce se zabývá tématem kulturní spotřeby a jejího členění do typologie konzumentů. Empirická část vychází z vlastního kvalitativního výzkumu, který sledoval tuto typologii v závislosti na vkusu, participaci a znalostech mezi mladými lidmi ze střední třídy žijícími v urbanizovaném - metropolitním prostředí. Cílem práce je zodpovědět otázku, zda lze identifikovat vzorce kulturního vkusu, které by odpovídaly teorií předpokládaným možným vztahům se sociálním statutem.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Ano. Cílem je určit vzorce kulturního vkusu mladých příslušníků střední třídy a na základě vytvořené typologie posoudit adekvátnost různých teoretických modelů vztahu statusu a kulturního vkusu v tomto prostředí.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Ano.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Ano.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Ano. Z textu je zřetelné, k jakému cíli autorka směřuje.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhlad autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Teoretická část pojednává o vazbě mezi kulturním vkusem a sociálním statutem, uvádí při tom tři teoretická vysvětlení. Neopomíjí ani otázku existence kulturní hierarchie, tedy co lze považovat za vysokou kulturu. Na tom to místě mám drobnou poznámku k řazení podkapitol,

pojednání o rozlišení vysoké a nízké kultury (část 2.3 na s. 11-13) by se zřejmě lépe vyjímalo již před popisem teorií o vztahu vkusu a sociálního statusu (část 2.2).

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Autorka se inspirovala britskou studií A. Wardeho a kol., vhodně při tom adaptovala nástroj pro identifikaci vzorců omnivorního kulturního vkusu a znalostí pro české prostředí. Na základě výpovědí participantů (týkajících se vkusu, znalostí i vnějších vlivů vč. výchovy) spolu s použitím tohoto standardizovaného nástroje identifikuje čtyři typy kulturních konzumentů: populární, oblastní specialisté, oblastní specialisté, polokulturní znalci a alternativní kulturní profesionálové. Ačkoliv výzkum vychází z uvedené britské studie, tak apriorně nepřebírá její typologii, ale na základě analýzy dat a také poněkud specifičtější konstruovaného vzorku (převaha participantů se vzděláním v oblasti kultury a profesionálů v této oblasti, navíc výhradně mladých lidí) vytváří vlastní typologii kulturních spotřebitelů, která se neomezuje pouze na segmentaci omnivorního vkusu, ale zkoumá celou šíři možných forem vkusu a participace ve vazbě na sociální status. Tuto typologii považuji za zdařilou, a byť je logicky ovlivněna úzkým výběrem participantů, tak v mnohém přináší nový pohled, např. tím, že zohledňuje alternativní kulturu nebo vlivy institucionalizovaného vzdělání ve sféře umění. Výpovědi poukázaly i zajímavý aspekt tvorby vkusu, kterým se dnes staly digitální sociální sítě. Za zdařilé považuji také uplatněné vzorkování – výběr participantů, zejména zastoupení kulturních producentů a lidí se vzděláním v umělecké sféře v kontrastu s exaktními obory (ekonomie a biologie), tak právě autorce umožnilo přinést detailnější pohled na kombinaci kulturních znalostí/kompetencí a vkusu. Z textu nicméně není jasné, zda se aktéři vzájemně znali a v jakém vztahu byli s autorkou výzkumu (scénář rozhovoru naznačuje, že se s nimi pravděpodobně dobře zná).

Je třeba poznamenat, že v úzkém pojetí položené výzkumné otázky po vztahu mezi kulturním vkusem a znalostmi na jedné straně a sociálním statusem na straně druhé by s ohledem na vzorek participantů nemělo vlastně na tuto otázku jít adekvátně vůbec odpovědět, neboť na první pohled jsou všichni příslušníci jedné třídy. Posuzování vlastních zjištění s teoretickými modely pak vzhledem ke skladbě výzkumného vzorku působí skutečně poněkud arbitrárně. Nicméně kontrastně konstruované teoretické vzorkování zohledňuje i v takto homogenní populaci odlišný objem kulturního kapitálu (a zřejmě i ostatních specifických forem kapitálu) a tedy i potenciální příslušnost participantů k odlišným frakcím střední třídy. Škoda, že této interpretační linii autorka nevěnovala větší pozornost. Nicméně v rozhovorech a jejich interpretaci se věnuje také tématu vlivů sociálního okolí a výchovy ke kultuře v rodině původu. A byť na tuto problematiku se výzkum ani samotná práce primárně neorientoval, tak zařazení tohoto aspektu považuji s ohledem na homogenitu, jak věkově tak z hlediska sociální třídy určení, za pokus o odlišení různého společenského postavení a jeho trajektorie. Přesto by asi bývalo vhodnější cíl práce omezit jen na samotné budování typologie kulturních konzumentů a jejímu vztahu k teoretickým modelům souvislosti kultury a sociálního statusu se věnovat jen nepřímo. Přínosem práce je právě originální typologie, která svou plastičností posouvá používaná interpretační schémata dál do 21. století.

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Cíle práce jsou v závěru zřetelně vymezeny a v úvodu položené otázky na základě empirického materiálu zodpovězeny (nicméně viz výše uvedené poznámky).

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Rozsah práce a formální náležitosti odkazového aparátu jsou v souladu s pravidly pro odborný text. Na některých místech by bylo vhodné odkazovat i s určením stránek. Tvrzení a zjištění autorky jsou odlišena od tvrzení a zjištění převzatých z literatury.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

A adekvátnost použitých pramenů i jejich rozsah je odpovídající. Práce s informačními zdroji splňuje nároky.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Struktura členění textu je srozumitelná. Zpracování a formální náležitosti textu jsou v pořádku. Text se dobře čte.

Další poznámky

-

Celkové hodnocení práce

Ema Turnerová ve své bakalářské práci prokázala, že dokáže formulovat sociologický problém, samostatně provést kvalitativní výzkum založený na polostrukturovaných rozhovorech, výsledky interpretovat a prezentovat. Bakalářskou práci proto doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení „výborně“.

Otázky a náměty k obhajobě

Jaké poznatky přináší výzkumem zjištěná typologie kulturních konzumentů založená na odlišných vzorcích kulturního vkusu na otázku o vztahu těchto vzorců k sociálnímu statusu? (A lze při této interpretaci využít odlišný objem kulturního (či jiného) kapitálu participantů?)
Jak může dnešní každodenní používání digitálních síťových médií různě přispívat k formování vztahů kulturního vkusu se statusem, jak je proponují jednotlivé teoretické modely (vytříbenost, rozvolněnost-individualizace a eklekticismus-všežroutství)?

Datum: 6. 6. 2023

Podpis: Jiří Šafr